

Matjaž Črnivec

ŽIVLJENJE

BOŽJEGA SINA IN BOŽJIH OTROK

»Ne sramujem se evangelija, saj je vendar Božja moč v rešitev vsakomur, ki veruje, najprej Judu in potem Grku. V njem se namreč razodeva Božja pravičnost, iz vere v vero, kakor je zapisano: *Tisti, ki je opravičen na osnovi vere, bo živel.*« (Rim 1,16-17)

»Jaz sem prišel, da bi imeli življenje in ga imeli v obilju.« (Jn 10,10)

»Vedno nosimo v svojem telesu Jezusovo umiranje, da bi se v našem telesu razodelo tudi Jezusovo življenje.« (2 Kor 4,10)

I. Razodetje Božjega življenja: Jezus iz Nazareta

Božje delovanje v svetu se da opisati kot prinašanje življenja. To je smisel vse zgodovine odrešenja, ki jo spremljamo v Svetem pismu in ki se nadaljuje še danes. Greh je prinesel smrt, Bog pa prinaša življenje. Jezus, ki je vrh Božjega razodetja, prinaša življenje v obilju, prekipevajoče, polno življenje.

To Božje življenje je najprej moč, ki premaguje smrt in propad in minljivost, kateri je podvrženo vse. Je moč bivanja, obstajanja – je »živo« nadaljevanje Božjega stvarjenja. Bog je izvor vsega, zaradi njega vse obstaja in on vse stvari ohranja v bivanju. On je »Jaz sem, ki sem«.

Vendar to življenje ni zgolj neka abstraktna, brezoblična moč ali »energija«, temveč ima tudi določeno »vsebino«: življenje, ki ga daje Bog, se je izrazilo v konkretni človeški osebi, v Jezusu, ki je utelešena Božja stvariteljska in oživljajoča Beseda (prim. Jn 1,1-18). »Življenje se je razodelo« (1 Jn 1,2), piše apostol Janez in pri tem očitno meri na Jezusa. Se pravi: ko gledamo Jezusa, ko opazujemo, kako je živel, kaj je

delal, kako je govoril in še posebej kako je umrl ter vstal od mrtvih – tedaj vidimo Božje življenje. Pri življenju, ki nam ga daje Bog, gre torej za določen življenjski slog oziroma način življenja. V tem, kar sledi, bom skušal pokazati, da gre pravzaprav za obnovljeno Božjo podobo v nas, za podobo, ki smo jo izgubili pri padcu in ki jo zdaj milostno znova prejemamo prenovljeno v Božjem Sinu, Mesiju, drugem Adamu. Naše novo življenje ima »obliko« oziroma podobo Božjega Sina.

BOŽJA LJUBEZEN: ŽRTEV ZA NEHVALEŽNE

Prva vsebina oziroma podoba tega »oživljenega« življenja je ljubezen. Ne kakršna koli ljubezen, ampak Božja ljubezen, se pravi ogenj, ki razsvetljuje in greje našo dušo, da se lahko »odtalimo« iz trdega, nerodovitnega stanja, v katero nas je »zamrznil« greh. Božja ljubezen je Božja narava. Je Božje bivanje, bivanje Treh, ki so Eno. Tako »živi« oziroma biva Bog sam v sebi. In mi smo povabljeni – z močjo zapovedi, ki je hkrati obljuba – v prav to bivanje: »Ljubil boš Gospoda, svojega Boga, iz vsega srca, iz vse duše, z vsem mišljenjem in z vso močjo« (Mr 12,31). Tako lahko ljubi Boga samo Božji Sin.

Tudi Božja ljubezen ni zgolj neko splošno, nejasno »občutje«, ampak ima konkretno, vidno obliko oziroma podobo: »Božja ljubezen do nas pa se je razodela v tem, da je Bog poslal v svet svojega edinorojenega Sina, da bi živeli po njem. Ljubezen je v tem – ne v tem, da bi bili mi vzljubili Boga. On nas je vzljubil in poslal svojega Sina v pravno daritev za naše grehe.« (1 Jn 4,9–10) Ljubezen vidimo v konkretnem dejanju – v smrti Božjega Sina. Lahko rečemo še več: ljubezen je bilo vse Jezusovo življenje na zemlji, »ljubezen« je bila njegov življenjski slog: iz ljubezni je služil drugim, prinašal Božje ozdravljenje in odpuščanje ter se pri tem žrtvoval do konca, tako da je postal »spravna daritev« za druge. Poudariti je treba: ti »drugi« si tega niso zaslužili, ampak so Jezusa večinoma zavračali, sramotili in imeli za neprištevnega. To je doživljal celo od svojih najbližjih (prim. Mr 3,21). Resnična ljubezen razgalja naš greh¹ in se razodeva na temnem

¹ Ogenj Božje ljubezni je očiščujoč ogenj. V Svetem pismu je ogenj vedno povezan s sodbo. Božja ljubezen pomeni sodbo nad grehom in starim človekom, v njej zgori vse, kar je sebično, prevzetno, usužnjeno svojim željam,

ozadju sovraštva, nesprejemanja in nehvaležnosti. Krščanski mislec Michel Henry v knjigi *Jesusove besede* to imenuje »nevzajemnost« in poudarja, da je to temeljna značilnost Jezusovega delovanja in sporočila. Nevzajemnost pomeni, da ne vračamo zla z zlom, se pravi enakega za enako, ampak da ljubimo in delamo dobro tudi tistim, ki se tako ne obnašajo in ne odzivajo do nas. To je glavna značilnost Božje ljubezni in Božje narave (prim. Mt 5,44–48). Tako »luč sveti v temi«. Toda tema je ni mogla »zadržati«, je ne more »zaustaviti« zdaj in je tudi nikoli ne bo »zatrla« (Jn 1,5). Nič ne bo zaustavilo širjenja te življenjske luči.

NOVA ŽIVLJENJSKA OBLIKA: POD ZNAMENJEM KRIŽA

Božje življenje – to čudovito, to zmagovito, novo, večno življenje – ima torej obliko življenja Jezusa iz Nazareta. Zato so ga tisti, ki so bili povezani z njim, imenovali »Učitelj«, sami pa so bili »učenci«. Učenci v Novi zavezi seveda niso razumljeni »šolsko«, ampak orientalsko, kot ljudje, ki živijo v skupnosti z učiteljem, ga spremljajo povsod, opazujejo, kako ravna, in se ga tako »učijo« posnemati. Gre torej za učenje, kako živeti. Ves Jezusov nauk, ki je zapisan v evangelijih, moramo gledati v tej luči: kot neposredna navodila, kako živeti »novo« življenje, ki že spada v novo stvarstvo. Dietrich Bonhoeffer v svoji *Hoji za Jezusom* razlaga Jezusov govor na gori in ugotavlja, da je poudarek ves čas isti. Jezusove besede: »blagor ubogim v duhu«, »blagor žalostnim«, »iztakni svoje oko«, »ne upirajte se hudobnežu«, »ljubite svoje sovražnike« in vse druge, njim podobne, predvidevajo, da bodo njegovi učenci živeli enako življenje kakor Jezus: življenje popolnega zanašanja na Boga, odpoved vsem človeškim oporam in obrambam (vključno z nasiljem) ter pripravljenost na prenašanje krivičnega trpljenja, ki prinaša življenje ravno tem *krivičnim* ljudem, ki trpljenje povzročajo. Jezusov »program« je preprost: s svojim ravnanjem vadi učence v tem *novem*, kar Bog uresničuje in kar Jezus prinaša v naš konkreten, mračen, problematičen človeški svet.

Povzetek in bistvo tega programa najdemo v šestnajstem poglavju evangelija po Mateju. Opazujmo, kako si sledijo dogodki. Peter po

staro, in v njej se rojeva *novo*, svobodno. Zato je ljubezen, ogenj Božje ljubezni, zares prava narava novega življenja, ki je tudi življenje Božjega Sina.

Božjem razodetju spozna in izpove, da Jezus ni zgolj prerok, ampak obljubljeni Mesija, Izraelov rešitelj. Jezus to potrди (v. 13–20). Takoj zatem pa začne učencem govoriti, da ga čakajo težave, trpljenje in smrt (v. 21). Kakšen Mesija neki je to? Ali ne bo Mesija, zdaj ko je končno prišel, opravil z Božjimi sovražniki – se pravi uničil Rimljane, odstavil krivične verske voditelje, ki so si prisvojili duhovno oblast, in vpeljal Božji red in mir? Kaj je zdaj z Jezusom, da govori o porazu, o *križu*? Se pravi, da ga bodo Rimljani usmrtili. Zakaj?! Kakšen nesmisel! Ali ni Božje ljudstvo pretrpelo že dovolj? Takšne misli so verjetno šinile v glavo Petru, in on jih je – v skladu s svojim značajem – izrekel tudi naglas (v. 22). Sledi oster ukor: Jezus opozori Petra, da zdaj (takoj po tem, ko ga je razsvetlil Bog!) prek njega govori satan! To, kar zdaj zagovarja Peter, je *človeško* mišljenje – človeško v smislu »starega človeka«, ki je popolnoma odtujen in sovražen Bogu (v. 23).

Nato Jezus povabi Petra in vse učence, da začnejo razmišljati *po Božje*: »Če hoče kdo iti za menoj, naj zataji sebe, pobere svoj križ in mi sledi. Kdor namreč hoče rešiti svoje življenje, ga bo izgubil; kdor pa izgubi svoje življenje zaradi mene, ga bo našel. Kajti kaj koristi človeku, če si ves svet pridobi, svoje življenje pa zapravi? Ali kaj bo dal človek v zameno za svoje življenje? Sin človekov bo namreč prišel v veličastvu svojega Očeta s svojimi angeli in takrat bo vsakemu povrnil po njegovem delu« (v. 24–27).

Te besede se nam lahko zdijo stroge in težke. Vendar so v resnici besede ljubezni, prave Božje ljubezni. Zakaj? Jezus očitno ni prišel samo zato, da nam nekaj da, da nas blagoslovi, reši ali ozdravi. Ne, prav zato, ker nas ljubi, želi da smo z njim in da postanemo kakor on. Jezus nam odpira in daje *svoje življenje*.² Zato takoj zatem, ko razglasi svoj križ – Jezus bo križani Mesija! – k temu povabi in pokliče tudi vse svoje učence. Drugje to pove takole: »Spominjajte se besede, ki sem vam jo rekel: ›Služabnik ni večji kot njegov gospodar.‹ Če so pregnjali

² Evangelijski kristjani radi govorimo o tem, da je treba »sprejeti Jezusa v svoje življenje«. Morda bi ta stavek lahko obrnili in začeli razmišljati o tem, da Jezus v svoje življenje vabi in sprejema nas. Se pravi, da smo mi vključeni v nekaj večjega, kar nas določa. Kaj pomeni, da nas Jezus vabi in poziva, naj gremo z njim in tako postanemo del njegove »resničnosti«? Smo pripravljeni biti vključeni v *njegovo* življenje, takšno, kot ga je živel in kot ga želi prek nas živeti še danes?

mene, bodo preganjali tudi vas; če so se držali moje besede, se bodo tudi vaše.« (Jn 15,20) Zato lahko apostol Janez pozneje zapiše naslednje presenetljive besede: »Kakor biva On, tako bivamo tudi mi na tem svetu« (1 Jn 4,17). Božji dar, ki se sklanja k nam v njegovem Sinu, je torej nov *način bivanja*.

Najpomembnejša sprememba v tem novem načinu bivanja je odnos do sebe. Jezus nas kliče, naj se odpovemo sebi oziroma naj »zatajimo sebe«. Bonhoeffer opozarja, da je tukaj uporabljena prav ista beseda kot pozneje, ko Peter zataji Jezusa (prim. Mt 26,34.75). »Zatajiti sebe« torej pomeni, da rečemo: »Jaz – kdo je to? Ne poznam tega človeka.« Človeško gledano se to zdi nemogoče ali celo nezdravo. Ali ni tako, da nam »modrost tega sveta« kar naprej svetuje, naj »uresničujemo sami sebe«, skrbimo za »dobro samopodobo« ipd.? Kako je takšno »zanikanje sebe« sploh mogoče? – Toda vemo, da je mogoče. Nek drug Jezusov učenec je nekoliko pozneje zapisal: »Ne živim več jaz, ampak Mesija živi v meni« (Gal 2,20). Božje delo odrešenja se zgodi prav tukaj, v odnosu do sebe: Jezus, križani Mesija, vstopi v nas in se postavi med mene in moj »jaz« (naj se to sliši še tako čudno). On pravzaprav postane moj novi »jaz«, moja nova identiteta. Tako me osvobodi od starega »jaza« in me postavi v povsem nov odnos do Boga in do sveta.

Za to novo bivanje, za življenje Božjih otrok, je značilno takšno notranje mišljenje: »Nisem tukaj zaradi sebe, ampak zaradi Jezusa. Tu sem zaradi evangelija – zaradi dobre novice, da je Mesijeva vladavina že nastopila, zaradi novice o njegovi smrti in vstajenju, ki zdaj prenavljata in preoblikujeta vse stvarstvo. To novico je treba za vsako ceno razglasiti vsem in jo tudi pokazati z dejanji. Sem majhen in šibek, toda Bog lahko deluje skozi mene, zato mu želim biti na voljo. Oče, naj se zgodi tvoja volja, ne moja.« To je značilnost pravega, resničnega, novega, Jezusovega življenja, življenja Božjega Sina, ki po Svetem Duhu prihaja tudi v nas. Dobro življenje ni, da se uresničijo moje želje, temveč da se osvobodim svojih želj. Največja svoboda je biti osvobojen samega sebe, osvobojen od »projekta jaz«, ki mu mnogokrat nevede služim in sužnjujem. Prava svoboda je biti svoboden od svojih hotenj, nagnjenj in tudi strahov, saj so ti ponavadi samo malo drugačna oblika sebičnosti. Dobro oziroma polno življenje je, ko je oblast ljubezni nad mano tako močna, da lahko svobodno pozabim nase, na svoje želje in

potrebe, in se z veseljem zavzemam za druge, da bi tudi oni postali deležni te ljubezni in te nove oblasti. To je torej smisel »zatajitev samega sebe« – gre za pravo svobodo od samega sebe.

Slišali smo, da nas Jezus nadalje poziva, naj »poberemo svoj križ«. Bonhoeffer tudi tukaj opozarja na natančen pomen teh besed: Jezus se izrazi tako, da je jasno, da križa ne iščemo, ampak da križ že čaka ob poti – mi ga moramo samo pobrati in oditi v isti smeri, kamor hodi Jezus. Smisel tega je preprost: Jezus ne pravi, naj silimo v trpljenje in težave, naj si nalagamo takšna ali drugačna bremena, ampak naj se preprosto vadimo v tem, da tegobe, ki jih življenje prinaša samo od sebe, sprejemamo v Jezusovem duhu. Težave, razočaranja, zavrnitve, krivice, pa tudi udarci ali celo smrt so tukaj zato, da ob njih – skupaj z Jezusom, ne sami! – vadimo umiranje sebi in tako postajamo bolj in bolj podobni njemu.

Ta lekcija je za nas še posebej težka zaradi družbe, v kateri živimo. Že prej smo omenili, da nas sodobna potrošniška »modrost« uči, naj izgrajujemo in uresničujemo sebe. Zato tudi ni čudno, da smo naučeni, naj se vedno postavimo zase, naj si ne dovolimo, da bi nam odtegnili pravice, in sploh naj vedno branimo svoje interese. Jezusova ozka pot nas prav zares kliče v povsem drugo smer: »Slišali ste, da je bilo rečeno: Oko za oko in zob za zob. Jaz pa vam pravim: Ne upirajte se hudobnežu, ampak če te kdo udari po desnem licu, mu nastavi še levo. In če se hoče kdo pravdati s teboj in ti vzeti obleko, mu pusti še plašč. In če te kdo sili eno miljo daleč, pojdi z njim dve.« (Mt 5,38–41) Ne upirajte se hudobnežu ... tako kot se ni uprl on, ko so ga po krivici aretirali in usmrtili. Ko nehamo bežati pred težavami, bolečimi izzivi in frustracijami, ampak se z njimi soočimo, jih sprejmemo in prenašamo, postajamo podobni Mesiju in udeleženi v njegovem življenju. Takšen je njegov življenjski slog. Tako tudi mi začnemo prinašati življenje drugim, nezaslužnim.

II. Moč za novo življenje: Božji evangelij

To, kar se zgodi z mojim »jazom«, ni nič manj kot smrt in novo stvarjenje. Moč za tak obrat, *salto mortale*, za ta smrtonosni preskok, ni nikjer drugje kot v Bogu in v stvariteljski besedi evangelija.

Na začetku smo slišali, da je evangelij »Božja moč v rešitev vsakomur«, moč, ki prinaša življenje.³ Teolog Karl Barth nas opozarja, da tukaj ni rečeno, da je evangelij zgolj »močan«, se pravi le ena od moči med drugimi močmi v svetu, ampak da »je Božja moč«, torej absolutna moč Boga samega. Gre za moč Božje besede, ki iz nič ustvarja vse. Ta Božja beseda je evangelij. Bog vsem, ki imajo »ušesa za poslušanje«, razglša dobro novico o Mesiju. Za tem preprostim razglasom stoji vsa Božja moč. Evangelij je enostavno sporočilo o Jezusovi smrti in vstajenju *za nas* (prim. 1 Kor 15,1-7). In ker je to storjeno *za nas*, smo tudi mi postavljeni pod oblast te smrti in tega vstajenja ter postajamo vključeni v oboje.

Evangelij je Božja mogočna beseda, s katero Bog zgrabi in zahteva zase naše življenje in našo smrt (prim. Rim 14,7-9). S tem ko Bog oboje zahteva zase, izpričuje svojo oblast. Samo Bog je gospodar našega življenja *in* smrti. Evangelij torej zgrabi naše življenje in smrt in nad nami z vso silo Božje moči razglasi smrt in življenje Božjega Sina. Tako je evangelij vzpostavitev nove Božje oblasti.

Evangelij najprej razglasi smrt Božjega Sina. V tej smrti je izrečena sodba nad vsem svetom (prim. Jn 12,31; 16,8-11) in nad vsem grehom. Evangelij nas s tem najprej obsodi. Razglas Božje sodbe je bistveni sestavni del evangelija, ki ga nikakor ne smemo zanemariti (prim. Apd 10,42; 24,24-25; 26,20 in Rim 1,18-2,26). Ta sodba nas zgrabi. V njej se izkažemo za brezupne grešnike in v njej umremo. V evangeliju je obsojeno vse »meso«. Še posebej in najprej pa je obsojeno t. i. »pobožno meso« - naša »religiozna« identiteta oziroma naš verski »jaz« -, ker se to izkaže za najbolj grešno od vsega. Prav najbolj »pobožni« namreč križajo Mesija, zaradi nadutosti in grozljive samozadostnosti, ki jo napačno povzamejo iz Božjega razodetja, ki jim je bilo milostno dano. Toda to ni samo problem tedanjih Judov, temveč tudi nas, današnjih kristjanov: Bog nas je nagovoril in deležni smo njegovega spoznanja, zato menimo, da smo nekaj posebnega, boljši od drugih in v posebnem, privilegiranem odnosu z Bogom. Toda v pravem odnosu z Bogom nismo že samo s tem, da ga slišimo in spoznamo, kaj je prav. V pravem odnosu smo takrat, ko se odzovemo tako, kot hoče Bog. Ne opravičuje

³ Kar sledi do konca tega razdelka, je kratek povzetek sporočila Pisma Rimljanom. Pri tem se opiram na Barthovo *Kratko razlago Pisma Rimljanom* in uporabljam nekatere njegove formulacije.

nas poslušanje, ampak konkretno in dejansko odzivanje na Božje razodetje. Prav to razodetje je namreč dano, da bi se globoko zavedeli svoje grešnosti, jo priznali in se tako pripravili na Mesijev evangelij, ki se tudi dejansko čisto dobesedno začne s klicem k spokorjenju (prim. Mr 1,15).

Vendar je to samo prvi del zgodbe – to je trda lupina, v kateri se skriva sladko jedro. To sladko jedro je v naslednjem: ko svobodno in iskreno priznamo, da smo grešni in da je sodba, ki jo vrši nad nami suverena Božja beseda evangelija, upravičena in resnična, se po čudežu Božje milosti, po njegovem čudovitem sklepu in »razsodbi« zaradi Jezusove posredniške in spravne žrtve ta sodba sprevrže v naše opravičenje. Vse staro, grešno, je obsojeno, usmrčeno in odpravljeno, pojavi pa se novo. Evangelij nad nami razglasi tudi Jezusovo vstajenje. Zaradi tega se tudi v nas spočne novo bivanje, ki se ne začinja z »jaz«, ampak z »Mesija«. On je naša nova identiteta. To identiteto določa krik »Aba, Oče!«, ki ga v nas poraja Sveti Duh. Smo prav zares Božji otroci, ki so prav zares deležni življenja Božjega Sina. Deležni smo *notranjega* življenja Božjega Sina, saj je ta klic upravičeno in izvirno lahko samo njegov – in tudi res je bil (prim. Mr 14,36; Lk 11,2)! Zdaj pa se ta klic čisto zares in celo tudi upravičeno dogaja v nas in dviga iz nas k Očetu. To je prvo jasno znamenje novega, ki že klije in poganja v nas.

Naravno pa je, da se ta rast nadaljuje tudi navzven in obrodi sad v vseh mogočih dobrih delih, dobrih besedah in dobrih naravnostih: sad Duha ni »izbirni predmet«, za katerega se v učilnici življenja poljubno odločijo nekateri kristjani, ampak spada med »obvezne vsebine«, saj je naraven izraz naše nove narave, ali bolje rečeno, Mesijeve nove narave, ki je zdaj tudi v nas (prim. Gal 5,16–25). Če tega ni, kje je sploh naše odrešenje? Ali nismo postali sol, ki se je izpridila in je tako postala povsem neuporabna (prim. Mt 5,13)? Zato Sveto pismo pričuje, da prav s tem novim, dobrim življenjem, potrjujemo in utrjujemo svojo odrešenost. Brez tega pa je ta seveda pod vprašajem (prim. 2 Pt 1,3–11).

Deležni smo torej novega življenja, ki se je popolnoma upodobilo v življenju Mesija Jezusa. Stopimo pa lahko še korak dlje. To novo življenje in nova identiteta ne pomeni samo udeležnosti v Jezusovem obnašanju do ljudi, ki je usmiljenje, dobrohotnost, ponižnost, velikodušnost, služenje, požrtvovalnost – skratka vse, kar spada pod

krščansko *agápe* (prim. Kol 3,12–15). Ne gre le za nove vrednote oziroma novo »etiko«. Gre tudi za *novo poslanstvo*, ki daje nov smisel temu novemu življenju. Imamo novo nalogo, h kateri smo usmerjeni. To novo poslanstvo, smisel in naloga pa niso nič drugega kot Mesijevo poslanstvo, njegov »smisel življenja« in njegova naloga. Dejansko nismo povabljeni samo, da živimo kakor Mesija, ampak smo tudi udeleženi v prav istem poslanstvu, ki ga je imel zemeljski Jezus. »Kakor je Oče mene poslal, tudi jaz vas pošiljam« (Jn 21,21; prim. Mr 16,15). Zato v ključnem odlomku v Markovem evangeliju najdemo presenetljivo dvojico, ki je ne bi pričakovali: »kdor pa izgubi svoje življenje zaradi mene *in zaradi evangelija*, ga bo rešil« (Mr 8,35, moj poudarek). Ne gre samo za našo skupnost z Jezusom, ampak tudi za naše »partnerstvo« z njim v razglašanju dobre novice, se pravi v njegovem delu in v njegovem poslanstvu.

To je pomembno za vsakega kristjana. Vsi, brez izjeme, smo poklicani v Jezusovo delo, na Božjo njivo oziroma vinograd. Tukaj lahko zgolj pritrdimo reformacijskemu nauku o »duhovništvu vseh verujočih« (prim. npr. 1 Pt 2,5.9). V Mesiju dejansko ni več »klerika in laika« (kot da sta to dva hierarhično, vertikalno ločena nivoja Cerkve) in prav tako ni aktivnih voditeljev bogoslužja (oziroma nasploh »maziljenih« izvajalcev krščanske službe) ter množice, ki le pasivno spremlja »predstavo« (kot je žal praksa v mnogih protestantskih okoljih). Vsi, brez izjeme, smo Mesijevi »misijonarji«, ker smo udeleženi v njegovem poslanstvu. V to smo postavljeni za ceno njegove krvi, zato tega ne smemo jemati na lahko.

Seveda pa v tem poslanstvu in konkretnih nalogah, ki nam jih daje Mesija, med kristjani obstajajo razlike. Sveto pismo govori o različnih službah in »karizmah«, ki jih Sveti Duh svobodno in suvereno deli in vzpostavlja po Mesijevem telesu (prim. Rim 12,4–8; 1 Kor 12,4–14; 1 Pt 4,10–11). To so torej nič drugega kot Božje moči, ki prek Cerkve vstopajo v ta svet in v njem konkretno in vidno odražajo Boga.

Pri tem je treba poudariti dvoje. Prvič: teh služb, karizem oziroma moči so deležni vsi kristjani (prim. Rim 12,3.6; 1 Kor 12,7; 14,26). Vsak, prav vsak od nas je poklican, da jih išče (prim. 1 Kor 14,1.39), odkriva, prepozna oziroma »ozavesti« glede sebe in potem raste v njih in jih z Božjo pomočjo »kultivira«, tako da pridejo do svojega zrelega izraza.

Drugič: razlike med oblikami poslanstva, ki ga imamo, niso vertikalne (oziroma hierarhične) ampak horizontalne. Ni višjih in nižjih razredov kristjanov. V odnosu drug do drugega smo vsi udje oziroma deli Mesijevega telesa (prim. Rim 12,4–5; 1 Kor 12,12–27). Vsi smo bratje, eden pa je Oče, Učitelj in Voditelj (prim. Mt 23,8–10). Če so nekatere službe bolj vidne in zrele kakor druge, je to prav zato, da bi lahko pomagale tudi drugim do zrelosti (prim. Ef 4,11–16), se pravi, da bi tudi ti drugi nekoč lahko tako »zrelili« tretje. Gre za dinamičen proces. In če je kateri del telesa šibkejši, mu v skladu z novo Mesijevo »etikom« pripada še večja čast, skrb in pozornost kakor drugim (prim. 1 Kor 12,22–25).

Pri vsej tej raznolikosti je torej pomembno, da ne izgubimo izpred oči izvira, navdiha in temelja svojega »misijonarskega« poslanstva, v katerem smo brez izjeme udeleženi vsi. Ta izvir je v načinu, kako smo odrešeni: Božji evangelij je zgrabil in usmrtil naše staro, sebično življenje, in vzpostavil novo, ki je oblikovano po Mesiju. To novo je navznoter in navzven udeleženo v lastnem življenju Božjega Sina. Poslanstvo Božjega Sina v svetu in v grešni, nehvaležni, malikovalski človeški družbi, je neločljiv sestavni del tega življenja, ki ga ne smemo zanemariti in v katerem lahko zdaj veselo in svobodno rastemo z »rastjo, ki jo daje Bog« (Kol 2,19).

Evangelij torej vtisne v nas enako življenjsko obliko, kot jo vidimo v zemeljskem življenju Jezusa iz Nazareta. Z evangelijem Bog ustvarja novo stvarstvo. Evangelij je nova Božja stvariteljska beseda, zato jo moramo slišati kot tako. Z vso Božjo močjo nam govori: »Bodi mrtev! In bodi oživljen! Umri in oživi! Bodi mrtev staremu in vstani od mrtvih nov, živ z Božjim življenjem!« In ker gre tukaj za vsemogočno Božjo besedo, ki učinkovito ustvarja iz nič vse, kar hoče Bog, moramo slišati tudi naslednje besede iz Geneze: »In bilo je tako« (1 Mz 1,6 itn.). Bog vedno uresniči to, kar hoče. »V skladu z Mesijem Jezusom zato upoštevajte, da ste mrtvi grehu in živi Bogu« (Rim 6,11). To stori v nas evangelij.

Ti dve Božji stvariteljski besedi – »Umri in vstani od mrtvih!« – smo prvič slišali in prejeli v krstu. Odslej obe neprestano odzvanjata v kristjanovem življenju in ga oblikujeta po podobi Božjega Sina. K njima se moramo neprestano vračati. To lepo vidimo iz utemeljitve spodbud v pismih Kološanom (2,6–3,17) in Efežanom (4,17–5,20). Vsakršna

spodbuda k pravemu krščanskemu življenju je lahko zgolj vrnitev k tema dvema dejstvoma oziroma delujočima silama; lahko je le njuna razlaga in konkretna aplikacija na različne življenjske okoliščine.

Smrt starega se torej končno izkaže za osvoboditev: umrl je greh in začelo se je novo življenje, v katerem lahko svobodno živimo z Bogom, živimo, kakor je na zemlji živel Božji Sin, in opravljamo oziroma nadaljujemo njegova dela, ker smo zdaj tudi sami Božji otroci. Po evangeliju se moja smrt uresniči in izteče tako, da zaradi Božje ljubezni *lahko svobodno* pozabim nase ter se obrnem k Bogu in k sočloveku. Na tej osnovi začne v meni delovati tudi vstajenje: moč Svetega Duha mi daje, da že zdaj – nepopolno, a dejansko – živim novo, *Božje* življenje, nad katerim smrt nima več oblasti. K temu dobremu Božjemu življenju spada tudi to, da delamo Božja oziroma Mesijeva dela, ki jih je Bog za nas vnaprej pripravil (prim. Jn 6,29; 14,12; Ef 2,10).

Moč za to spremembo, za ta preskok od starega »jaza« k novemu »Mesijevemu jazu« v nas, in za nov način življenja, ki iz tega sledi, torej ni v nas, ampak jo dobivamo neposredno iz Boga. To zmoremo samo z Božjo močjo – ko nas evangelij združi z Mesijem. »Vse zmorem v njem, ki mi daje moč« (Flp 4,13).

III. Vseživljenjsko učenje: Preobrazba v Božjo podobo

Poklicani smo torej, da se »učimo živeti« – živeti tako kot Jezus, živeti skladno z Božjo podobo in obliko življenja, ki jo vidimo v njem. Glede novega, resničnega življenja Jezus pove tudi to: »Večno življenje pa je v tem, da spoznavajo tebe, edinega resničnega Boga, in njega, ki si ga poslal, Mesija Jezusa« (Jn 17,3). Gre za pot neprestanega »učenja življenja«, ki poteka prek osebnega spoznavanja Mesija. Gre za bivanje z njim in za vedno globlje zavedanje, kdo je on, kako biva in kako deluje med nami. Vse to je samo po sebi skrivnost, ki je zakrita pred »veki in človeškimi rodovi« (Kol 1,26), kristjanom pa jo zdaj razkriva Sveti Duh.

Prav o tem delovanju Svetega Duha govori tudi apostol Pavel: »Gospod je namreč Duh, kjer pa je Gospodov Duh, tam je svoboda. Vsi mi, ki z odgrnjenim obrazom motrimo Gospodovo veličastvo – kakor

bi odsevalo v ogledalu –, se preobražamo v isto podobo, iz veličastva v veličastvo, prav kakor od Gospoda, Duha.« (2 Kor 3,17–18)

Pavel najprej potrди, da Duh prinaša svobodo. V tem »učenu življenja« je prava osvoboditev, ki smo jo omenili in ki jo uresničuje Sveti Duh. Potem pa pove, da »spoznavanje Gospoda« ni samo nek »umski« proces, ki vpliva le na naše »spoznavne« zmožnosti, ampak da prenavlja naše celotno bitje, vse, kar smo, našo naravo.⁴ Dogaja se »odsevanje« oziroma »zrcaljenje«. To, kar vidimo v Gospodu, postaja naša realnost – takšni postajamo tudi sami. Postajamo deležni njegove »podobe«.

Ta izraz moramo razumeti na ozadju prvih poglavij Geneze. Bog ustvari človeka »po svoji podobi« (1 Mz 1,26). Človek, Adam, to podobo prenaša tudi na svoje potomce (prim. 1 Mz 5,1–3). Vemo pa, da je padec to podobo prizadel, skazil oziroma zameglil. Zato je Bog poslal »drugega Adama« (1 Kor 15,45), ki je po naravi iz nebes in je sam »podoba nevidnega Boga« (Kol 1,15), se pravi »izvirnik«, po katerem je bil upodobljen prvi človek.⁵ Pavel tako lahko zapiše: »Kakor smo nosili podobo zemeljskega človeka, bomo nosili tudi podobo nebeškega« (1 Kor 15,49). Za to novo podobo gre. Božji načrt je, da smo na novo »upodobljeni« po njegovem Sinu. Sveti Duh v nas upodablja, oblikuje, uresničuje to novo podobo. Podoba je nekaj vidnega, nekaj, kar se opazi navzven. Ko s svojim načinom življenja postajamo vse bolj in bolj podobni Mesiju, lahko ljudje to vidijo in za to »slavijo našega Očeta, ki je v nebesih« (Mt 5,16).

Cilj oziroma značilnost vsega krščanskega je torej ta preobrazba, to je smisel vsega, kar smo in kar počnemo. Cilj vsake naše molitve je preobrazba, upodobitev po Mesijevi podobi. Cilj branja Svetega pisma je preobrazba. Namen bogoslužja je preobrazba: »Darujte svoja telesa v živo, sveto in Bogu všečno žrtev; to je vaše smiselno bogoslužje ... tako se preobražajte z obnovo svojega uma« (Rim 12,1.2). Enako velja

⁴ Grški izraz *metamorphómai*, ki je uporabljen v tej vrstici, dejansko označuje spremembo narave oziroma temeljne življenjske »oblike« ali »vrste« (*morphé*), pomeni 'spremeniti bistveno obliko ali naravo nečesa'.

⁵ Novo stvarjenje ni samo popravek starega, ampak gre za nekaj kvalitativno novega in boljšega, v primerjavi s čimer je prvo stvarjenje kot nekakšna predlika, predstopnja ali predigra, ki pripravi prizorišče za glavno dejanje: učlovečenje Božjega Sina.

za vse ostale stvari, ki jih počnemo: naj bo to dobrodelnost, misijonsko delo, umetniško izražanje – vse to ima za cilj izražati in prinašati to novo Božjo podobo v svet – konkretno podobo resničnega življenja. Dejansko smemo reči, da je cilj in smisel vsega našega življenja na tem svetu ta preobrazba. To je naša resnična identiteta. Kdo sem jaz? Sem nekdo, ki je v procesu preobrazbe, nekdo, ki ga Bog preobraža v podobo svojega Sina, »pri tem pa postajam podoben njegovi smrti, da kako pridem do vstajenja od mrtvih« (Flp 3,10–11).

IV. Božje kraljestvo: Oblast življenja

Novi življenjski način in nova podoba človeka, o kateri govorimo, je tudi bistvo Božjega kraljestva, katerega prihod je neprestano razglašal Jezus. Božje kraljestvo je z Mesijem zdaj začelo vdirati v kraljestvo greha in smrti, ki zaenkrat še prevladuje v svetu. Biti deležen Božjega življenja pomeni preiti pod novo oblast, oblast Božjega kraljestva, kjer vlada Jezusova milost (prim. Rim 5,21 in Kol 1,13). Mesijev križ posrka vase vso oblast tega sveta ter z njo vse spone in vezi, ki jih ta oblast nadeva ljudem. Povsod okrog Mesija se širi »oblast življenja«. Ta oblast vključuje moč za nov »življenjski slog« – zato je Božje kraljestvo nerazdružljivo povezano s Svetim Duhom (prim. Rim 14,17) in z močjo, ki se konkretno izkazuje (prim. 1 Kor 4,20). Božje kraljestvo predpostavlja novo življenje, zato je predpogoj za vstop vanj novo rojstvo (prim. Jn 3,5). Božje kraljestvo je področje tega novega življenja, ker je že del novega stvarjenja, ki se uresničuje v Mesiju Jezusu.

Božje kraljestvo lahko razumemo kot novo ureditev, novo urejenost, nov red v svetu in v medčloveških odnosih. Sveti Duh, ki je moč Božje vladavine in novega stvarjenja, je urejevalna moč, urejevalna »energija« (se pravi Božje »delovanje«), ki prenavlja svet, človeško družbo in medčloveške odnose. Vse napolnjuje s smislom, vsemu daje cilj in namen. Sveti Duh je urejevalni »princip«, ki kaos sveta spravlja v Božji red, ki postavlja stvari na svoje mesto, ki urejuje svet tako, kot je prav, in s tem vzpostavlja Božjo pravičnost, ki je Božje kraljestvo. Bog je Bog reda.

Božja vladavina je ljubezenski preplet (prim. Kol 2,2), spletenost novega stvarstva, ki jo tke Sveti Duh. Je *koinonía*, partnerstvo, družabništvo, »skupajšnost«, prava skupnost in združenost okrog Mesija, zaradi Mesija in po Mesijevem vzorcu. On je temeljni kamen, »primordialna oblika«, okrog katere se vse, kar pride v stik z njo, oblikuje po njegovem vzoru, po prenovljeni Božji podobi, ki je v njem. Božja podoba je podoba »odnosnosti«, saj je Bog sam v sebi odnos Treh, ki so Eno. Gre torej za posebno vrsto odnosov, ki vladajo v Trojici. Biti v Božji podobi pomeni biti postavljen v določen odnos, v pravi, opravičen in osvobojen odnos z drugimi – z Bogom in s soljudmi. Ta odnos se je razodel kot odnos Mesijeve »smrtonosne« ljubezni. Zaradi te podobe je človek človek; in še bolj: tako je novi človek res novi človek.

Že naravno, biološko življenje je kompleksna in komplementarna ureditev, dinamični red, ki se ohranja in obnavlja. Podobno je Božje življenje, se pravi življenje novega stvarstva, nov red, ki vdira v sfero propada in razkroja ter ohranja in obnavlja vse. Vpeljuje in uvaja novo urejenost, nove odnose, novo spletenost. Ta novi red temelji na nevzajemnosti, ki jo je pokazal Mesija s svojo žrtvijo in ki jo je z njegovim vstajenjem od mrtvih Bog postavil za počelo oziroma temeljni princip novega stvarstva.

Prav zato, ker Mesijeve vladavina pomeni vsaj delno vpeljavo novega reda že zdaj, v ta svet, ta vladavina prihaja v oster konflikt z oblastmi in ureditvami tega sveta ter z »redovi stvarstva«, z ureditvami prvega stvarjenja. Ne zato, da bi jih ukinila in vzpostavila kaos, ampak zato, da bi vzpostavila novi red in nove medčloveške odnose: družbene, ekonomske, družinske, statusne itn. Ti odnosi so nekaj konkretnega, otipljivega in se vsaj delno uresničujejo že zdaj, v tem času. Kjer koli se to novo zares uresničuje in kaže, zato nujno prihaja do konflikta med starim in novim ter Božje kraljestvo »trpi silo« (Mt 11,12; prim. 2 Tim 2,3; 3,12). Kdor zares uresničuje novo ureditev, tudi z udeleženoštvjo v tem konfliktu nosi Mesijevo podobo in je udeležen v njegovem življenju v tem svetu. Udeleženoštv v tem konfliktu je še en vidik nošnje Jezusovega križa. »Vladavina življenja« se lahko vzpostavlja le z Vladarjevim življenjskim slogom.

Božja vladavina torej ni nekakšna abstraktna, zgolj »duhovna« resničnost, ampak konkretna medčloveška ureditev, kjer je kot

»ustava«, kot temeljni »zakon« in vrednota postavljeno Mesijevo življenje, njegov način življenja. Zato je velik v Božji vladavini tisti, ki streže in je »vsem služabnik« (Mr 10,44) – po Jezusovem zgledu. V tem resničnem »novem svetovnem redu«, ki ga vzpostavlja Jezus, je temeljni (in pravzaprav edini) zakon ljubezen, ki se daruje za drugega. Gre za oblast resnične, smrtonosne ljubezni. Nad tem načinom bivanja in nad takšnimi medčloveškimi odnosi (prim. Ps 133!) obstaja obljuba vstajenja od mrtvih. Takšnega bivanja Bog ni in ne bo prepustil smrti. Zato je Božje kraljestvo kljub vsej svoji otipljivi »tuzemskosti« vseeno hkrati tudi prostor »večnega življenja«, je kraj, ki ga Božja moč že zdaj, še bolj pa v prihodnje, varuje pred uničujočimi delovanji greha, propada in smrti. Je kraj, kjer so ljudje na osnovi vere, zaupanja in poslušnosti Mesiju zares spravljeni z Bogom, in zato zares »živijo« (Rim 1,17), saj jih »vera« oblikuje po njihovem Gospodu in so tako deležni njegovega bivanja v svetu in pred Bogom.

V. Vidni znamenji Mesijevega življenja: Krst in Gospodova večerja

Temeljno značilnost življenja Božjega Sina, ki je tudi življenje Božjih otrok, lahko torej predstavimo kot smrt in vstajenje ter nenehno napetost med njima, njuno paradokсно sovpadanje in »dialektično« gibanje od prvega k drugemu. To je tudi opis krščanskega načina življenja in krščanske *agápe*: »življenje v smrti« in »smrt v življenju«. To značilnost čudovito ponazarjata in učinkovito »upodabljata« tudi oba vidna »obreda«, konkretni »znamenji« oziroma »zakramenta«, ki ju je postavil Mesija. Ravno zato ju naši pravoslavni bratje upravičeno imenujejo »sveti skrivnosti«, saj skrito resnico sveta in vesolja – Božjo ljubezen – naredita vidno in čutom dostopno ter nas na stvaren, telesen način vključujeta prav v »upodabljanje« Božje podobe v nas.

VODA POTOPA

Prvi kristjani so Jezusa sprejemali s krstom. Krst jasno kaže na Jezusovo smrt in vstajenje – s krstom se oboje »vpiše« v naše življenje (prim. Rim 6,3–14). Tako je bilo vsem jasno, da sprejeti Jezusa pomeni sprejeti smrt in vstajenje kot temeljno načelo bivanja, kot vsakdanji

»življenjski slog«. Krst je kraj, kjer stopimo v novo zavezo, sklenjeno v Jezusovi krvi. Je točka, kjer Jezusovo dejanje (smrt na križu in vstajenje) sovpadе z našim dejanjem (vera in poslušnost njemu ter izpoved njega pred ljudmi). Krst je učinkovito, nazorno in udejanjeno sprejetje evangelija, Božje stvariteljske besede, ki nas usmrti in obudi od mrtvih, kakor smo povedali prej. Tam smo »zraščeni« oziroma združeni z Jezusovo smrtjo in z njegovim vstajanjem (Rim 6,5). To dvoje zdaj postaneta temeljni božanski sili, ki odslej določata in oblikujeta naše življenje.

Obenem je iz tega in drugih novozaveznih mest očitno, da krst nikakor ni bil razumljen kot dogodek, ki ga zgolj poslušno opravimo in nato pustimo za sabo, temveč kot ključen, »kritičen«, enkratni trenutek v naši zgodbi, h kateremu se vedno vračamo in na katerem stojimo (prim. Kol 2,6–15). Krst je konkretna točka v času in prostoru, nad katero je priklicano ime Očeta in Sina in Svetega Duha in kjer smo z vero sprejeti pred Bogom in spravljeni z njim. Na tej točki smo osvobojeni oblasti demonov in »prvin tega sveta« (Kol 2,8), ki so nam vladale in določale našo identiteto; na tej točki preidemo pod Mesijevo oblast in prejmemo identiteto Božjega otroka (prim. Mr 1,11). Tam se nehamo identificirati s starim in se začnemo identificirati z novim. Na to točko se vedno lahko vrnemo in rečemo: »Na tej odločitvi stojim in vztrajam pri tem dejanju, ki sem ga po Božji milosti storil.« Tako okrepčamo svojo vero, obenem pa se vrnemo k temeljni obliki oziroma »prototipu« svojega življenja, ki je bil tedaj vtisnjen na nas: življenje po zgledu Božjega Sina, se pravi umiranje sebi v korist drugih in izkušanje novega življenja v ljubezenski združitvi z Očetom, Sinom in Svetim Duhom.⁶

⁶ Zato je krst, storjen v veri, tudi »osnova«, na kateri prejemamo Svetega Duha. Na več mestih v Apostolskih delih namreč vidimo, da drugo neposredno sledi prvemu (prim. Apd 8,15–16; 19,5–6), in temu je sledila tudi zgodnjekršćanska cerkvena praksa. Mesta, kot so Apd 9,17–18 in 10,44–48, z obrnjenim zaporedjem kažejo na svobodo Svetega Duha, a obenem še trdneje izpričujejo, da krst v vodi in prejem Svetega Duha spadata skupaj. Prav tako tudi Pavlovo izražanje kaže, da med enim in drugim pravzaprav ni ostre ločnice, temveč da je oboje povezano (prim. 1 Kor 12,13; Tit 3,5). Krst je torej osnova za življenje v Duhu.

RAZLOMLJENI KRUH

Enako »govori« tudi Gospodova večerja. V Gospodovi večerji namreč »jemo« Božjo besedo. Ne to ali ono besedo, ampak besedo o Jezusu, o križu in vstajenju, o odpuščanju grehov in njegovi prisotnosti z nami in v nas. Smo v skupnosti s stvariteljsko Besedo, ki spočenja novo stvarjenje. Že Jezusova najpomembnejša znamenja (sprememba vode v vino, pomnožitev kruha) so kazala naprej na Gospodovo večerjo, ta pa kaže še naprej na eshatološko pojedino, na Jagnjetovo svatbo (prim. Iz 25,6-10; Mt 8,11; Mr 14,25; Raz 19,7.9).

Pri Gospodovi večerji se Jezus vpisuje v kruh in v vino, se pravi v temeljni živili, s katerima ohranjamo življenje. Jezus je resnična hrana (prim. Jn 6,22-59). Vendar pri tem dogodku nismo samo negibni opazovalci oziroma pasivni prejemniki, ampak gre za dinamično dogajanje, v katero smo vključeni. To delamo v njegov »spomin« (1 Kor 11,24.25). Spomin je prav to, kar je najbolj primanjkovalo Izraelcem – neprestano so pozabljali na Božjo dobroto in na Božjo čudovito in čudežno rešitev v Egiptu (prim. npr. Ps 78). Jezus nam daje ta dogodek, da si ga lahko ohranimo pred očmi – njega in z njim našo čudežno rešitev na Golgoti. Tako oznanjamo »Gospodovo smrt« (1 Kor 11,26) – delamo jo očitno, napravljamo jo vidno in čutno navzočo. Toda pozor: to počnemo ne samo s kruhom in vinom, temveč tudi (in morda predvsem) s tem, da to smrt kažemo na nas samih. V vrsticah, ki sledijo (1 Kor 11,27-32), Pavel govori, kako naj pristopimo h Gospodovi večerji – tako, da sodimo sami sebe. Jezus je o svoji smrti rekel: »Zdaj je sodba nad tem svetom« (Jn 12,31). Ko pristopamo h Križanemu, pristopamo k pravi in resnični Božji sodbi nad vsem svetom. Če ji pritrdimo, sprejemamo tisti križ za svoj križ. Tista smrt postaja naša smrt. In ko tako sprejemamo svojo obsodbo in smrt, smo rešeni sodbe, ki je nad svetom (prim. 1 Kor 11,28-29.31-32). Tako je tudi ta zakrament oziroma »sveta skrivnost« točka, kjer Jezusova smrt postaja naša smrt in tako tudi naše opravičenje in življenje. Ko jemo od sadu Jezusove smrti, smo nahranjeni z resnično hrano, pri tem pa sami postajamo podobni njegovi smrti in tako sprejemamo njegovo podobo, podobo nebeškega Božjega Sina. Tako smo »udeleženi v Mesijevem telesu« (1 Kor 10,16), kar lahko v skladu z izvornikom razumemo tudi aktivno: tako smo »partnerji« v tem, kar se je zgodilo Jezusu.

Tudi Gospodova večerja je torej konkreten in živ način, kako nas Jezus upodablja in oblikuje po svoji podobi. Nenazadnje smemo pomisliti tudi takole: razlomljeni kruh je Jezusovo telo, »zlomljeno« na križu. »Jezusovo telo« pa je tudi Cerkev. Že Pavel izrecno naredi to povezavo: »Ker je en kruh, smo mi, ki nas je veliko, eno telo, ker smo vsi deležni enega kruha« (1 Kor 10,17). In to telo je tukaj razlomljeno. Ali ni to morda zdaj tudi slika nas, ki smo združeni z Jezusom? Skupaj z njim smo »zlomljeni«, da bi tudi drugi lahko prejeli resnično hrano. Ali ni največja ljubezen to, da damo življenje za druge (prim. Jn 15,13)?

VI. Ugovori

Videli smo, da je že Peter, prvak med apostoli, ugovarjal Jezusovi zamisli o tem, kaj naj bi bilo pravo življenje. Božje mišljenje se prav tukaj bistveno razlikuje od človeškega, zato ni čudno, če kristjani tudi danes zavedno ali nezavedno ugovarjamo temu radikalnemu Jezusovemu klicu in iščemo izgovore, s katerimi se mu hočemo izmakniti. Za konec si zato oglejmo nekaj tipičnih stališč, na katera naletimo, in – če si priznamo ali ne – s katerimi se skoraj vsi vsaj včasih poskušamo izogniti izzivu drugačnega življenjskega sloga, ki nam ga predstavlja Jezus.

»MI NISMO JEZUS«

Kristjani gledamo na Jezusovo življenje kot na enkratno in unikatno, kar je seveda tudi bilo. Vendar potem pogosto vzpostavimo nekakšno navidez pobožno razdaljo in govorimo: »To je lahko storil samo Jezus, mi pa tega ne moremo. Jezus je s svojim trpljenjem odrešil svet, zato s tem ne moremo in ne smemo tekmovati.« Ob tem se nam zdi, da tako izražamo strahospoštljivo razliko med nami in Bogom. Vendar se ta lažna ponižnost takoj razblini, če natančneje pogledamo novozavezna besedila. Recimo Jezusove besede: »Zgled sem vam namreč dal, da bi tudi vi delali tako, kakor sem jaz vam storil« (Jn 13,15). »Učenec ni nad učiteljem. Toda vsak, ki bo izučen, bo kakor njegov učitelj.« (Lk 6,40) Ali pa Pavlove besede: »Postanite moji posnemovalci, kakor sem jaz Mesijev« (1 Kor 11,1). »Še več, za izgubo imam vse zaradi vzvišenosti spoznanja Mesija Jezusa, mojega

Gospoda. Zaradi njega sem zavrnel vse in imam vse za smeti, da bi bil Mesija moj dobiček in da bi se znašel v njem, ... da bi spoznal njega in moč njegovega vstajenja ter delež pri njegovem trpljenju, pri tem pa postajam podoben njegovi smrti, da kako pridem do vstajenja od mrtvih. ... Vsi skupaj postanite moji posnemovalci, bratje, in se ozirajte po tistih, ki živijo po zgledu, kakršnega imate v nas. Mnogi namreč živijo ... kot sovražniki Mesijevega križa.« (Flp 3,8–10.17–18) Enako končno govori tudi Peter, ki se je zdaj očitno naučil te lekcije: »Je pa pred Bogom milost, če delate dobro in če potrpežljivo prenašate bridkost. Saj ste bili vendar za to poklicani. Saj je tudi Mesija trpel za vas in vam zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah ...« (1 Pt 2,20–21)

»JEZUS JE DELO DOKONČAL«

Včasih pa kristjani razmišljamo takole: »Jezus je trpel in s tem odplačal naš dolg, da zdaj nam ne bi bilo treba trpeti. Zato mi zdaj lahko v miru uživamo življenje. Ali ni Jezus sam na križu rekel: 'Dokončano je' (Jn 19,30)?«

To nedvomno drži, a moramo se vprašati, kaj je dokončano. Dokončan je boj za novega človeka, dopolnjena je zmaga nad oblastjo greha, »smrt je usmrčena s smrtjo«, vzpostavljeno je Božje kraljestvo in osnovano je novo stvarstvo. Jezus je prvi, ki je premagal staro ter udejanjil in »spočel« Božje novo stvarjenje, mi pa se mu v tem *novem* zdaj lahko in smemo pridružiti. On nam je s svojim dejanjem – ki ga je dejansko lahko opravil samo on – odprl vrata v Božje življenje. Kot smo videli že zgoraj, smo poklicani, da bivamo na enak način in posnemamo Jezusovo življenje. Jezus je prvi in je »začetek« (Kol 1,18), mi pa smo pozvani, da tudi sami dokončamo, dopolnimo in dovršimo isto *delo Božje ljubezni* v svojem življenju. Zato Pavel lahko zapiše: »z dejanji potrjujte to, kako ste bili odrešeni« (Flp 2,12, prevod po smislu, dobesedno: »udejanjajte/uresničujte/dovršujte svoje odrešenje«), in še celo: »zdaj se veselim, ko trpim za vas ter s svoje strani dopolnujem v svojem mesu, kar primanjkuje Mesijevim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev« (Kol 1,24). To *drugo*, se pravi to, kar zdaj lahko in smemo delati mi, je možno zaradi *prvega*, kar je lahko opravil samo on. In tudi to *drugo* zdaj opravljamo »z njegovo močjo, ki v nas silovito deluje« (Kol 1,29), se pravi v moči *prvega*.

Jezus torej svojega čudovitega in veličastnega dela ni »dokončal« zato, da bi mi zdaj živeli drugače od njega, ampak zato, da bi nas z njim osvobodil, da zdaj tudi mi lahko živimo kakor on. Brez njegovega »dokončanega« dela tega ne bi mogli.

Jezus je v resnici odplačal naš dolg. Mi smo zdaj poklicani v njegovo trpljenje kot svobodni. To je pomembna razlika: ne trpimo, da bi poplačali svoje grehe oziroma da bi nekako »zadostili« za njih. Ne, ravno nasprotno: ker so nam grehi popolnoma odpuščeni, lahko zdaj v svobodi in moči Svetega Duha tudi mi začnemo nase prevzemati grehe drugih in smo tako s svoje strani udeleženi v Jezusovi službi. Še enkrat si oglejmo zgornje Petrove besede, tokrat z malo drugačnega zornega kota: »Kakšen ugled bi imeli, če bi potrpežljivo prenašali kazen za to, za kar ste se pregrešili? Je pa pred Bogom milost, če delate dobro in če potrpežljivo prenašate bridkost. K temu ste bili namreč poklicani. Saj je tudi Mesija trpel za vas in vam zapustil zgled, da bi hodili po njegovih stopinjah, on, ki ni storil greha in ni bilo zvijače v njegovih ustih.« (1 Pt 2,20–22) Trpimo torej ne kot grešniki, ampak kot Mesija. »Ker je Mesija trpel v mesu, se tudi vi oborožite z istim mišljenjem: kdor v mesu trpi, neha z grehom, tako da v času, ki mu ostane v mesu, ne živi več za človeška poželenja, ampak za Božjo voljo« (1 Pt 4,1–2).⁷ S tem, da se pridružujemo Mesijevemu trpljenju, ravno dokazujemo, da smo nehali grešiti, da je z našim grehom konec in da nismo več pod njegovo oblastjo.

Tako se Jezusov »dopolnjeno je« dopolnjuje v nas.

»TO JE ZAME PRETEŽKO, KER NIMAM ZGLEDOV«

Ta ugovor pravzaprav izraža, da mislimo, da zaradi svojih težkih ali »izrednih« okoliščin nismo sposobni oziroma zmožni uresničevati takšnega življenja. Lahko se pojavi tudi v bolj prefinjeni različici, saj gre morda zgolj za občutek nemoči v pretežno nekrščanski družbi, ki se mu pridružuje želja, da se ne bi izpostavljali.

Glede tega zadnjega je jasno: Jezus želi, da smo izpostavljeni – da smo prav s takšnim življenjem »luč sveta« in »mesto na gori« (Mt 5,14–16).

⁷ Spet je poudarjena razlika med »človeškim« in »Božjim«.

Glede sklicevanja na »posebne okoliščine«, pa se moramo spomniti, da okoliščine nikdar niso bile in ne bodo naklonjene izvrševanju Jezusovega življenja v človeški družbi. Ta gre sama po sebi vedno v drugo smer in mi smo poklicani, da gremo proti toku. Če dobro premislimo, moramo priznati, da je ta ugovor pravzaprav le izgovor za našo nevero in za nepripravljenost, da bi resnično prisluhnili Mesiju in se mu pustili voditi. Če pravih zgledov zares ni v naši okolici, potem smo nedvomno poklicani, da to spremenimo in sami postanemo zgled drugim. Če je okrog nas samo tema, je še toliko bolj pomembno, da postanemo del Božje luči, ki sveti v temi; da nismo del problema, ampak del rešitve; da nismo del bolezni, ampak del ozdravljenja. Gotovo je Božja volja, da prekinemo »začarani krog«, zlo zanko, v katero smo se ujeli: Naša življenja ne pričujejo za Boga z dobrim sadom, zato v družbi ni pravega pričevanja o Bogu; ker nikjer ni Božjega pričevanja, smo potrti in ne živimo tako, da bi z dejanji pričevali za Boga. Prekiniti ta krog je težko, ni pa nemogoče. »Vse je mogoče tistemu, ki veruje« (Mr 9,23). Težje in bolj nemogoče je *ne* postati zgled in se utopiti v brezbožni okolici!

Glede občutka »teže« pa nam govori sam Jezus: »Pridite k meni vsi, ki ste utrujeni in obteženi, in jaz vam bom dal počitek. Vzemite nase moj jarem in učite se od mene, ker sem krotak in v srcu ponižen, in našli boste počitek svojim dušam; kajti moj jarem je prijeten in moje breme je lahko.« (Mt 11,28-30) In kaj je »njegov jarem«, če ne njegov križ? Tudi tukaj smo povabljeni, da ga spet dobesedno »poberemo« in se učimo od Jezusa. Kar preseneča, pa je zagotovilo, ki je tukaj dodano: ko svobodno in v skupnosti z Jezusom sprejmemo križ, ta postane nekaj lahkega in celo »prijetnega«. Iz grenkega pride sladko, ker smo z Njim. Takrat zares najdemo pravi duševni mir in eshatološki »počitek« objubljenе dežele. Takrat zares živimo.

»KAJ BO Z MOJIMI TALENTI?«

Ta ugovor gre nekako takole: »Če me Jezus kliče, naj popolnoma zatajim sebe in opustim svoje »samouresničevanje«, ali to ne pomeni, da bom zanemaril talente, ki mi jih je dal Bog? Prilika o talentih namreč govori, da me bo Bog poklical na zagovor, kako sem ravnal z njimi in kako sem jih izkoristil. Ali ne bi moral za svoje talente skrbeti in jih razvijati?«

Kot pri drugih ugovorih, je tudi v tem zrno resnice: Bog nam res daje konkretne usposobljenosti, darove in zmožnosti, s katerimi izražamo Njega, prinašamo nekaj njegove lepote in dobrote v naš težavni svet. Kot pri drugih ugovorih pa je tudi tu težava v razumevanju in umestitvi te delne resnice.

Pri razmisleku o tem so nam lahko v oporo naslednja izhodišča oziroma temeljni uvidi:

1. Talenti so gospodarjevi, ne naši – mi oskrbujemo tuj depozit.⁸ Če gre res za Božje »talente«, so to delovanja Božje moči, ne naše.
2. Za pravilno ravnanje s talenti je bistveno »tveganje v veri« in zaupanje v gospodarjevo dobroto (prim. Mt 25,24–25), se pravi zanašanje na Boga, ne nase.
3. Če gre pri njih res za »Božje talente«, so to usposobljenosti za izvrševanje Mesijevega poslanstva v svetu, v katerem smo udeleženi. Kot smo pokazali prej, so te konkretne sposobnosti, darovi in »karizme« nerazdružljivi del Mesijevega novega življenja, do katerega prihajamo izključno prek smrti sebe ter prek vstajenja in prerojenja, ki ga v nas uresničuje Božja stvariteljska beseda evangelija.
4. Pomemben je vrstni red: najprej smrt, potem vstajenje od mrtvih, in šele nato delovanje. Najprej je velika noč, potem sledijo binkošti, kjer prejmemo Svetega Duha za izvrševanje Mesijevega poslanstva. Krščansko življenje je krožno gibanje skozi te tri korake; vedno se moramo znova in znova vračati k Mesijeveemu in svojemu križu.
5. Če tega ne storimo, če vedno znova ne postavljamo svojega temelja na našo združitev z Mesijevo smrtjo in vstajenjem, smo hitro žrtev prevare. Naše pridobljene ali prirojene človeške

⁸ Prilika o talentih (Mt 25,14–30; prim. Lk 19,11–27) ne govori o »talentih« v smislu naših sposobnosti ali nadarjenosti. Talent je svetopisemska utežna mera, ki znaša približno 35 kg. V priliki se to nanaša na srebrne talente, se pravi na velike vsote denarja. Če približno preračunamo v sodobno valuto, gospodar prvemu služabniku zaupa 100.000 €, drugemu 40.000 €, tretjemu pa 20.000 € ter od njih pričakuje, naj s tem trgujejo in povečajo njegovo premoženje. Osnovna prisposoda je torej ekonomska, skoraj bančniška (prim. v. 27!).

sposobnosti imamo kar že za Božje »talente«. V skladu s svojo staro človeško naravo jih skušamo izvajati in prinesiti Bogu, vendar so »tuj ogenj« (3 Mz 10,1), ki ga Bog zavrača. Tu se še vedno dogaja, izraža in potrjuje zgolj stari »jaz«, ne pa »Mesija v nas« (Kol 1,27).

Naše »naravne« sposobnosti dejansko lahko postanejo resnični Božji »talenti«, vendar morajo najprej (in vedno znova) skozi ogenj Božje sodbe, skozi križ in prenovljenje, tako kot vse ostalo v nas. Moramo jih biti pripravljeni prinesiti na Božji oltar kot Abraham Izaka in jih biti pripravljeni žrtvovati. V ognju Božje sodbe se lahko nato zgodi dvoje:

1. Zgorijo – ni jih več, sprevidimo, da so bila to le sredstva za naše postavljanje, uresničevanje svoje sebične volje in podobno. Bog nam jih je milostno vzel, vemo pa, da nam bo dal kaj drugega, *boljšega*. Bog ne zahteva od nas ničesar, česar ne bi nato zamenjal z nečim boljšim.
2. Prestanejo ognjeni krst – v tem primeru se na njih zgodi bistvena sprememba: niso več naši talenti, ampak njegovi. Ta zavest je zdaj vtisnjena nanje kot pečat: »ne jaz, ampak Božja milost, ki je z menoj« (1 Kor 15,10). Moji »talenti« so njegova last in moč za njihovo uresničevanje v resnici prihaja od njega.

Prav na področju naših »talentov« in človeških sposobnosti je morda še posebej pomembno, da umremo sebi. Zakaj? Kadar smo šibki in nemočni nam je umiranje samemu sebi naravno blizu, saj ga po svoje že izkušamo. Drugače pa je pri naših temeljnih sposobnostih: tam smo »na svojem«, počutimo se močne in uspešne, zdi se nam, da moramo iti samo še naprej. Dejansko so prav naše sposobnosti in nadarjenosti eden glavnih gradnikov našega »jaza«, naše identitete, ki pa jo Jezus zdaj v celoti in brez izjeme zahteva zase in jo poziva, naj gre z njim na križ.

Tudi tu Jezus hoče samo to in nič drugega kot to, da smo mu podobni. Poglejmo njega: tudi on je žrtvoval vse svoje čudovite, neverjetne talente – samo pomislimo na njegovo bogato in mogočno službo, ki jo je vršil tri leta. Vsa ta modrost, vsa ta dobrot, vsi ti darovi, vse te moči – vse to je šlo na križ. Verjetno prav to tako razburi Petra: misel, da bo vse to *dobro* zdaj zapravljen. Toda Jezus ve: *najboljše* se

zgodí samo v svobodi, ki sledi smrti in vstajenju, v svobodi od sebe, pridobljeni za drago ceno.

Bog nas mora ustaviti tam, kjer smo močni in kjer se počutimo samozadostne, kjer smo »kreativni« in kjer se zdi, da lahko suvereno ustvarjamo, kar se nam zdi. Na to po svoje kaže že starozavezno znamenje obreze – gre za Božji pečat nad zmožnostjo telesne »kreativnosti« in »moškosti«. To je Abrahamov nož nad Izakom. Ta nož visi tudi nad vsemi našimi ustvarjalnimi zmožnostmi in nasploh človeškimi sposobnostmi. Krščanski krst se imenuje »Mesijeva obreza« (Kol 2,11).

Kot med vse drugo, kar prestavlja naš »jaz« in naš »svet«, se Mesija postavi tudi med nas in med naše »talente«. On je Gospod in Posrednik vsega, tudi naših sposobnosti in nadarjenosti. Do njih lahko pristopamo le prek njega. Do njih ne moremo dostopati neposredno in si jih suvereno lastiti. Čeprav se nam tako zdi, v resnici niso »naše«. Tudi tukaj je vmes križ in vstajenje Mesija. Zpomnimo si torej: »Brez mene ne morete storiti ničesar« (Jn 15,5).

»DRUGI BODO ZLORABILI MOJO DOBRONAMERNOST«

Včasih pa razmišljamo takole: »Ker se drugi tako ne obnašajo, bom jaz, če sprejemem ta Jezusov življenjski slog, postal njihova žrtev – moja ljubezen bodo izkoristili za svojo sebičnost, iz mene bodo morda naredili celo služabnika zla, ker me bodo izkoriščali sebi v prid. Ali se ni treba zlu postaviti po robu?«

Jezus pa nam pravi: »Ne upirajte se hudobnežu« (Mt 5,39). Tukaj je na mestu opozorilo: to, kar nam svetuje Jezus, je drža moči, ne šibkosti. Ljudje se včasih raje izognemo odkriti konfrontaciji z zlom preprosto zato, ker je to neugodno in ker smo boječi. Tega Jezus nikakor ne zagovarja, temveč to držo svetuje kot pravi in edini zares učinkoviti boj proti zlu. To je drža moči. Ali ni zanimivo, kako evangelist Janez začne pripoved o tem, kako je Jezus umil noge učencem – se pravi opravil najponižnejše dejanje suženjskega služenja: »Ker je Jezus vedel, da mu je Oče dal vse v roke ... je vstal od večerje, odložil vrhnje oblačilo, vzel platno in se z njim opasal ...« (Jn 13,3–4) Ker se Jezus zaveda svoje najvišje oblasti, lahko opravi najnižje delo. In k enakemu kliče nas, tudi ko se soočamo z zlom. Če na zlo odgovorimo z zlom oziroma s silo, s tem samo nadaljujemo širjenje zla

v človeški družbi in zgodovini. Če pa pustimo, da se zlo ustavi pri nas, in se ne odzovemo v istem »zlem duhu«, se je zgodilo nekaj posebnega, majhen čudež, ki v resnici spominja na Jezusovo veliko dejanje na križu, ob katerem se je ustavilo in skrhalo vse zlo sveta. In uničenje moči zla se z isto metodo nadaljuje še danes: »Če je tvoj sovražnik lačen, mu daj jesti; če je žejen, mu daj piti; če boš namreč delal tako, boš sipal žarečega oglja na njegovo glavo. Ne daj se premagati hudemu, temveč premagaj húdo z dobrim« (Rim 12,20-21). Ta navedek iz Pavlovega pisma jasno pokaže, da Jezusova navidez nemogoča zamisel ni bila samo neka posebna ideja, ki je veljala le za Jezusa oziroma za čas njegovega zemeljskega življenja, ampak da so jo prve krščanske generacije očitno razumele kot jasen, neposreden napotek za krščansko življenje.

Zato je pomembno, da tudi mi prisluhnemo Pavlovi spodbudi, ki smo jo delno že omenili, za konec pa naj nam spregovori v celoti. Takšno je življenje Božjih otrok:

»Tako mislite v sebi, kakor je mislil tudi Mesija Jezus: imel je Božjo naravo, pa se svoje enakosti z Bogom ni oklepal, temveč je samega sebe izpraznil in sprejel naravo sužnja ... ter se ponižal vse do sramotne smrti na križu ... V strahospoštljivem občudovanju torej z dejanji potrjujte to, kako ste bili odrešeni. Tisti, ki deluje v vas, je namreč sam Bog, in on povzroča, da hočete in tudi delate to, kar mu je všeč. Vse storite brez pritoževanja in razpravljanja, da boste pristni in neoporečni, pravi Božji otroci sredi izprijene in iztirjene družbe, v kateri svetite kakor zvezde na nočnem nebu.« (Flp 2,5-8.12-15, prevod po smislu)